

«Är-aýalyň urşy – ýaz gününüň ýagşy» / satiriki sahna

Category: Hekaýalar, Kitapcy, Satiriki hekaýalar

написано kitapcy | 23 январа, 2025

"Är-aýalyň urşy – ýaz gününüň ýagşy" / satiriki sahna

«ÄR-AÝALYŇ URŞY – ÝAZ GÜNÜNIŇ ÝAGŞY»

– Heleý, a ... aý heleý!

– Näme, garamañlaý?! Heleýden başga bilýän sözüň ýokdur, sen garamañlaýyň!

– Gady-gudyňy az et-de, kündüge ýyly suw guý! Namaz wagty ýetip gelýär, synja kylmaly.

– Heleý ... heleý, ýumşuňy etmeli bolsa men gerek, nahar-nowa etmeli bolsa men gerek, çay-çörek bermeli bolsa men gerek, hamyr ýugrup, çörek bişirmeli bolsa ýene men gerek. Näme meniň jany demirdenmi?! Garamañlaý!

– Küpürsime heleý, heleýiň ikinji taňrysy äri bolýandyr, äri...i! Äriňe gygyrsaň, Hudaýa gygyrдыgyňdyr. Hudaýa gygyrдыgyň o dünýäni ýakдыgyňdyr.

– Hä-ä... şormañlaý. Tapdyň-a sen bahanaňy! Men-ä tam-a oklajak, özüň-de jennetiň töründe oturjak! Belanyň gatysyny oturarsyň jennetiň töründe! Haýsy bir garamañlaýa jennetiň töri ýetsin! Bolşuň şü bolsa, jennetiň garasyny görmäni geçersiň!

– Sen heleý, gowja bol! Aýal bilen erkek des-deň diýen, öňki sowet döwrüň geçendir. Köki çüýrük döwletiň indi gaýdyp gelmeze gidendir. Asyl öwrülip geljek gümany bolmaz. Biz indi gadymy döp-dessurymyza eýe bolduk. Bi bagty erkeklere garaşsyz döwletimiz berdi!

– Wah-eý, kelläň gurasyn... kellesi guramyş! Çalaran başyňdan it gara günüň bar, paňkelle-e diýsäni! Garaşsyzlygyň aýallara beren bagty erkekleriňkiden birjik-de kem dälidir, artyk bolsa artykdyr. Eneler – ene topraga deňelýär ahyryn! Jan ýaly Watana deňelýär ahyryn! Ene toprak ynsanlary saklaýar. Ene nesil önderýär. Zenanlaryň bagtyna düşünmeýär jiriňkelle diýsäni!

– Pahak... pahak... pahak, o dünýesini ýakd-ow bi heleý! Gadymy... döp-dessurymyzy öwrüp aldyk diýenime düşünmeýärsiň. Ýslam dininiň şerigat kadasyny öwrüp alduk diýdigim-ä meň! Sen heleý, şol kanuny öwren! Oňa boýun eg! Şerigata ýüregiň bilen ynan! Ony pygamberler döredipdir ahyryn! Şerigata ynanmasaň, Hudaý tutar, Hudaý tutmuş!

– Hudaýyň kimi tutjagyny içiň bilip durandyr! Sen ýaly garamaňlaýy tutar, Ýaradan Biribarym! Iýip-içip arkan düşüp ýatany tutar. «Ýatan öküze – iým ýok» diýipdir könelermiz. Hakyny gözleseň, saňa çay-çörek bermeli däl. Men ony edemok-da.

– Ha... aý heleý-heleý, öte geçýäniň-ä özüň-de bilip duransyň! Otuz ýyl gara nebide bulaşanym ýadyňa düşenog-ow seň! Alagaraňkyda gidip, gijäniň bie mahaly gelýänimi eýýäm unudypsyň-ow sen! Näçe işlesek-de, şol öňki garyplygyma galdym. Zordan garagünümo doladym. Ýaş gaýdan aň göwnüň ýene-de işletjeksiň, belanyň gatysyny işledersiň sen! Galan ömrümi ap-arkaýyn arkan ýatyp ötürjek. Ýalançy dünýä iki gelmejegim-ä belli.

– Eliňde kör-köpügiň-ä ýok! Göwnüň keçe-küçäni, goş-golamy satjaksyň. Belanyň sapynu satarsyň! Aýrylyşaryn weli satdyrmaryn. Satdyrmajagym-a hakdyr.

– Salaty, sen başyma çykja-gow! Satdyrman-satdyrman, bi zatlary ataň öýüňden-ä getireňok! Meniň gazanjym. Men bi zatlary görüme alyp gitmejegim-ä belli. Heleýi ýumruk ýeňýändir, ýumruk! Kempaýyňa bir goýaryn weli, ýatarsyň togalanyp!

– Hany, goýup bilşiňe goý, hany! Tapdyň-a ýerde ýatan naçary!

– Ba-ha, indi gyjالات berip başlad-ow bi heleý! Türkmeniň atababasynyň gyjالاتy çekenі ýokdur. Onda-da heleýden. Men-de ölinçäm heleýiň gyjالاتyny çekmerin. Me goýmasa, me goýmasa, taňrytaýakly heleý diýsäni!

– Ýumrugyňy sanap ur! Sendäki ýürek mende-de bardyr.

Ol süpürginiň sag tarapy bilen ýelmäp başlady. Adamsynyň ýüzüni pişik dyrnaçaklan ýaly etdi. Galmagala daşardan goňsusy gygyryp geldi.

– Haý, duraweri, goňşy, saklanaweri! Şeýtanyň ugruna

gitmäweri! Ol-a et bilen deriniň arasynda orun alandyr.

Goňsusy olary aralady.

– Inha-da, goňşy meniň günüm! Taňry gün berse ýa käýişmeli, ýa-da uruşmaly.

– Beter beýle-de däldir-de goňşy. «Är-aýalyň urşy – ýaz gününüň ýagyşy» diýipdirler köneler. Adamyň ýassykdaşyň ahyryn, bir ýorgana girersiň weli, ýaz gününüň ýagyşyna meňzärsiňiz.

– Wah, goňşy, içimi ýakmasana! Näçe ýyldyr bir ýassyga baş goýmany ýörenimize. Sen ýaly aýda-annada keywany diýse, göwnüm galkynjak. Ökjäm ýeňlejek. Özüm monça boljak. Daşary çyksa-da heleý, içeri girse-de heleý, ýumuş buýrsa-da heleý, heleýden başga agzyndan oňly söz çykanog-a! Bar bilýäni heleý-dä! Onsoň nähili oňuşjak şü biläni?! Aýrylyşsam boljak дәl, goňşy! Gulagym bir dynç bolsun, goňşy!

– Beý, diýmäweri, goňşy! Ikiňiz-de altmyşy arka atdyňyz. Aýrylyşyp ile nähilik çykjak?!

– Üf... f... f, bilmedim-dä goňşy. Aýrylyşsam gowy bolsa gerek! Garabaşymy çara bilmesem, özümden göreýin. Sudlaşmaly-da bolsa sudlaşjak. Garaz aýrylyşjak.

Başyny aşak salyp, hum ýaly çişip duran çalkelle başyny galdyrdy.

– «Heleýde akyl bolmaz, eşekde sekil» diýenleri-dä! Şerigat kadasyna görä, heleý aýrylşaýyn diýip, aýrylyşyp bilmeýär. Äri molla-müfti çagyryp, üç gezek talak diýip, talak hatyny bermese, nika bozulmaýar. Nika är-aýaly ömürlük biri-birine baglaýar. Sud kim bolupdyrn musulmanyň дәp-dessurynyň ýanynda. Sud soň dörän zad-a. Ata-babalarymyz sudlaşyp aýrylyşypmy näme? Öňküler ýedi pyşdyna çenli bilipdirler. «Ýedi arkasyny bilmedik, yetimligiň» nyşany diýip, pederlerimiz aýdyp gidipdirler ahyry. Ýedi arkaňy bileniňden soň, zakys-pakys nämä gerek! O zatlar soň dörän zatlar-a.

– Beýtmäň, goňşy, häziriň özünde ýaraşyň! Men töwella edýärim! «Töwellany almadyk – baýnamaz» diýeni bar köneleriň.

– Aý, hawwa-da! Gara saçly molla eýder-beýder ýeňer diýenleri dogry-da! Ýüregime daş salyp, ýeňilenimi Hudaýyň ýanynda boýun alayyn. Keywany diýmelem bolsa diýeýin.

– Ine, munyñ bolar, goñşy! Töwellamy aldyñ, Tañryýalkasyn!
(Är-aýal ýaraşdylar. Buza dönen ýüzler açyldy. Mylgырşyp bir-
birine bakdylar).

Tatar ÜЎЎMEKOW. Satiriki hekaýalar